

**DANI BALINTA VUJKOVA, DANI HRVATSKE KNJIGE I RIJEČI KAO
NAJVAŽNIJA KNJIŽEVNA MANIFESTACIJA HRVATA U VOJVODINI**

Balint Vujkov Days, days of Croatian books and words as the most
important Croatian literary manifestation in Vojvodina

Bernadica Ivanković
Gradska biblioteka Subotica
bernadica@gmail.com

UDK /UDC **821.163.42(497.113).09 Vujkov, B.**
Stručni rad / Professional paper

Broj
bibliografske
jedinice

286

Sažetak

Jedan od najpoznatijih i najplodnijih skupljača narodne književnosti Hrvata u Vojvodini, Balint Vujkov, tijekom gotovo šest desetljeća svoga sakupljačkog rada sakupio je, obradio i zapisao oko 1400 pripovjedaka koje je objavio u desetak knjiga. Iza sebe je ostavio i neobjavljene rukopise koji su posthumno tiskani uz pretisak već poznatih, ali slabo dostupnih narodnih pripovjedaka. Njemu u čast, Hrvatska čitaonica iz Subotice 2002. godine pokrenula je *Dane Balinta Vujkova, dane hrvatske knjige i riječi* koje od 2007. godine u suorganizaciji s Gradskom knjižnicom Subotica, a od 2009. godine redovito se održava u listopadu, mjesecu knjige. Ova najveća književna manifestacija Hrvata u Vojvodini tijekom tri dana okuplja sve dobne skupine, od djece, mladih, prosvjetnih radnika, književnika, građanstva i znanstveno-stručne javnosti, kako bi istraživala, prezentirala i valorizirala književnu baštinu s posebnim naglaskom na narodnu književnost i očuvanje narodnoga jezika za koji se zalagao Balint Vujkov.

Ključne riječi: Balint Vujkov, narodna književnost, Hrvatska čitaonica, Gradska knjižnica Subotica, narodne pripovijetke.

Summary

One of the most famous and most prolific collectors of Croatian folk literature in Vojvodina, Balint Vujkov, collected, processed and wrote about 1400 stories in about ten books for almost six decades of his collecting work. He left behind unpublished manuscripts that were posthumously printed with the overprint of well-known, but unaltered folk tales. In honor of this, in 2002, the Croatian Reading Room Subotica has organized *Dane Balinta Vujkova, dane hrvatske knjige i riječi* that have been co-organized with the City Library of Subotica since 2007. Since 2009 it is being held continuously during October, the book month.. This largest literary event of the Croatians in Vojvodina brings together all age groups from children, youth, educators, writers, citizens, and scientific and public experts for three days to explore, present and valorize literary heritage with a special emphasis on folk literature and preservation of folk language which Balint Vujkov has promoted.

Keywords: Balint Vujkov, folk literature, Croatian reading room, Subotica City Library, folk tales.

Uvod

Jezik je osnovni faktor u stvaranju i očuvanju vlastita identiteta. On ne služi samo za komunikaciju, njime se određuju kultura i tradicija jednoga naroda. Stoga je važno ulagati u svoj jezik, kulturu i tradiciju jer oni su temelj opstojnosti jednoga naroda.

Hrvatska zajednica kao najmlađa manjina u Srbiji vrlo je brzo shvatila značaj očuvanja jezika te se kroz različite programe i institucije trudi očuvati svoj materinski hrvatski jezik u svome standardnom obliku, ali i njegove dijalektalne oblike, bunjevačku i šokačku ikavicu iz koje je i proizašla narodna usmena književnost.

Balint Vujkov vrlo je rano uočio bogatstvo i značaj narodne baštine te ju je tijekom pedeset i sedam godina marljivo i s velikom ljubavlju skupljao, obrađivao i zapisivao. Njemu u čast, utemeljena je književna manifestacija nazvana *Dani Balinta Vujkova, dani hrvatske knjige i riječi* koja se već petnaest godina organizira u Subotici kao najveća književna manifestacija Hrvata u Vojvodini.

Ova manifestacija bit će temom rada.

Tko je Balint Vujkov?

Balint Vujkov jedan je od najpoznatijih i najplodnijih sakupljača narodne književnosti Hrvata u Vojvodini. Rođen je u Subotici 26. svibnja 1912. godine u siromašnoj obitelji krojača Franje Vujkova i majke Jelene, rođ. Poljaković Kovačev. Bio je književnik (pripovjedač, pjesnik, romanopisac, esejist), pokretač i urednik nekoliko časopisa i novina, istaknuti kulturni pregalac, sudac te pravnik po struci, no svakako je najpoznatiji kao sakupljač narodne književnosti¹. Od svoje rane mladosti, gimnazijskih dana, započinje rad na skupljanju, zapisivanju i obradi usmene narodne književnosti Hrvata, u početku Bunjevaca, a potom i drugih Hrvata u Srbiji, Mađarskoj, Rumunjskoj, Hrvatskoj, tadašnjoj Čehoslovačkoj, Austriji, na Kosovu. Osim hrvatskih, zapisao je i narodna djela Srba iz Mađarske i Rumunjske. Tijekom gotovo šest desetljeća skupio je oko 1400 pripovjedaka koje su objavljene u desetak knjiga. Danas je taj broj puno veći. Dio svoje rukopisne zaostavštine, od oko 430 narodnih pripovjedaka, darovao je Gradskoj knjižnici Subotica. Iz ovoga materijala tiskane su još četiri knjige s točno 100 pripovjedaka, bajki i basni koje do sada nisu objavljene.

Dobitnik je prestižne Vukove nagrade (1971.) i Oktobarske nagrade grada Subotice. U Subotici jedna ulica nosi njegovo ime, a u „parku književnika” pokraj Gradske kuće 2011. godine postavljena je i njegova bista. Umro 23. travnja 1987. godine u Subotici.

Dani Balinta Vujkova, književna manifestacija Hrvata u Vojvodini

Dani Balinta Vujkova s podnaslovom *dani hrvatske knjige i riječi* trodnevni je interdisciplinarni skup na kojemu se okupljaju istraživači, književnici, jezikoslovci, pedagozi i drugi stručnjaci kako bi rasvijetlili bogatu baštinu koju je sakupio naš najveći skupljač narodnoga blaga Balint Vujkov, ali i suvremeno književno stvaralaštvo.

Manifestacija ima više programa, među kojima su program za djecu pod nazivom „Narodna književnost u školi”, stručno-znanstveni skup, multimedijalnu večer s dodjelom

¹ Balint Vujkov je bio utemeljitelj Službe pravne pomoći Skupštine Općine Subotica (1963.), javno se zalagao za osnivanje odjela na hrvatskome jeziku u osnovnim školama (1953.-54.) radi čega dobiva otkaz, sedamdesetih godina XX. stoljeća. S grupom hrvatskih intelektualaca biva uklonjen iz javnoga života tijekom tzv. „hrvatskog proljeća”. Njegov je životopis iznimno zanimljiv i vrijedan pažnje, ali budući da nije izravno predmet ovoga rada, dan je u skraćenome obliku. Cjelovito se može pročitati u *Bibliografiji narodnih pripovjedaka i djela Balinta Vujkova* autorice Katarine Čeliković (135. strana).

nagrada na području književnosti, tiska se knjiga iz opusa Balinta Vujkova a organiziraju se i predstavljanja knjiga, izložbe te drugi prateći programi.

Dane Balinta Vujkova priređuje Hrvatska čitaonica Subotica² u suorganizaciji s Gradskom knjižnicom Subotica³ i uz logističku potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Manifestacija je pokrenuta 2002. godine kada je obilježavana 90. godišnjica rođenja i 15. obljetnica smrti Balinta Vujkova.

Hrvatsko je nacionalno vijeće *Dane Balinta Vujkova, dane hrvatske knjige i riječi* proglasilo manifestacijom od posebnoga značaja za Hrvate u Srbiji.

Dani Balinta Vujkova do sada su održani petnaest puta, uvijek u listopadu, mjesecu knjige.

Ciljevi i zadaci manifestacije

Višestruki su razlozi pokretanja književne manifestacije *Dani Balinta Vujkova, dani hrvatske knjige i riječi*, ali se mogu popisati u nekoliko ciljeva koji su tijekom godina utvrđivani i dopunjavani:

- upoznavanje i stručna valorizacija književno-jezične baštine
- očuvanje ikavice – govora Bunjevaca i Šokaca
- podsjećanje na najplodnijega skupljača narodne književnosti među Hrvatima – Balinta Vujkova
- afirmacija i valorizacija bogate zaostavštine Balinta Vujkova
- upoznavanje sa suvremenom književnom produkcijom Hrvata u Vojvodini te njeno tematiziranje
- popularizacija hrvatske knjige i jezika, posebice narodne književnosti, posebno među učenicima koji pohađaju nastavu na hrvatskome jeziku, ali i među suvremenim čitateljstvom.

² Hrvatska čitaonica Subotica utemeljena je veljače 2002. godine radi sakupljanja, čuvanja, proučavanja, istraživanja, njegovanja, promicanja i objavljivanja narodno-kulturne i crkveno-duhovne baštine Hrvata u Republici Srbiji.

³ Gradska knjižnica Subotica 2007. godine priključila se kao suorganizator Manifestacije, a Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata pruža logističku potporu od svoga osnutka 2009. godine.

Programski sadržaj manifestacije

Dani Balinta Vujkova namijenjeni su svim dobnim skupinama kroz različite programe namijenjene djeci, mladima, prosvjetnim radnicima, znanstvenicima, književnicima i najširem krugu publike. Ovaj, u početku dvodnevni, a vrlo brzo i trodnevni interdisciplinarni skup, sastoji se od stalnih programa i aktivnosti uz prateće koji su povremeni i prilagođeni odabranoj temi Dana određene godine. Tijekom vremena rastao je broj sudionika, ali i onih koji su pratili Dane, a uz ostvaren kvantitet manifestacija je vrlo brzo dostigla i potrebnu kvalitetu i relevantnost te postala prestižna književno-jezična priredba koja s lakoćom okuplja stručnjake iz svojih područja iz Srbije, Hrvatske, Mađarske i Austrije.

Redovni programi *Dana Balinta Vujkova, dana hrvatske knjige i riječi* jesu:

- program za djecu – „Narodna književnost u školi”
- stručno-znanstveni skup
- književna večer
- multimedijalna večer s dodjelom književnih nagrada
- nakladnička djelatnost
- izložbe
- kultura sjećanja – polaganje vijenaca
- analiza knjiške produkcije između dvaju *Dana Balinta Vujkova*

Povremeni i prateći programi *Dana Balinta Vujkova, dana hrvatske knjige i riječi* jesu:

- organiziranje natječaja – likovni i u govorenju „pripovidača”
- mini sajam knjiga
- izdavanje zvučnih i filmskih edicija
- drugo.

Program za djecu – „Narodna književnost za djecu”

Jedan od temeljnih ciljeva *Dana Balinta Vujkova* jest i popularizacija narodne književnosti među djecom te njeno uvođenje u škole s naglaskom na očuvanju ikavice, govora Hrvata Bunjevaca i Šokaca. Stoga je osmišljen program namijenjen djeci koji bi na

prijehvatljiv način ispunio ovu zadaću. Tijekom godina program je dorađivan i proširivan. U početku su ga pratila samo djeca iz Subotice, kasnije i okolice, a potom i cijele Vojvodine te se sada organizira za oko 400 djece iz vrtića i škola, gdje se nastava odvija na hrvatskome jeziku ili se sluša predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u Vojvodini.

Kao jedna od najboljih metoda popularizacije narodne književnosti među najmlađima u okviru programa „Narodna književnost u školi”⁴ pristupilo se izvođenju igrokaza nastalih prema pripovjetkama koje je zapisao Balint Vujkov. To je istodobno bio i početak dramatizacije narodnih pripovjedaka na ikavici u okviru škole, a kasnije i vrtića. Uz igrokaze, ali i velike predstave s ozbiljnom scenografijom, kostimima i glazbom koje su pripremane u školama i vrtićima, organizirano je i izvođenje prve dječje opere „Šumska kraljica” Franje Štefanovića, kao i nastup Dječjeg kazališta Branka Mihaljevića iz Osijeka. Osim toga u okviru programa za djecu svake godine su predstavljane i novotiskane knjige iz opusa Balinta Vujkova koje su darivane djeci i školskim knjižnicama. Dijeljeni su i nosači zvuka sa zvučnim zapisima pripovijedaka i animiranim filmom na ikavici koji su snimani u okviru zvučne edicije.

Kontinuirani i planski rad Hrvatske čitaonice na afirmaciji narodne književnosti i sakupljačkoga rada Balinta Vujkova dug već petnaest godina, urodili su činjenicom da danas ne postoji ni jedno dijete koje se školuje ili pohađa izborni predmet na hrvatskome jeziku koje ne zna tko je Balint Vujkov.

Značaj ovoga programa dokazuje i posjet dvojice državnika, predsjednika Republike Hrvatske Ive Josipovića i predsjednika Republike Srbije Tomislava Nikolića koji su 2013. godine prisustvovali dijelu programa „Narodna književnost u školi”.

Stručno-znanstveni skup

Od samoga osnutka, Dane Balinta Vujkova pratio je stručno-znanstveni skup koji je već druge godine prerastao u međunarodni. Na ovim su dvodnevnim susretim, pored sakupljačkoga rada Balinta Vujkova, razmatrane i druge teme koje je svake godine

⁴ Iako je tematski obrađivao narodnu književnost i njegovu implementaciju u nastavi, program nije od samoga početka nazvan „Narodna književnost u školi”. Ovaj naziv službeno je primijenjen 2008. godine.

određivao Organizacijski odbor. U radu su sudjelovali istraživači, jezikoslovci, književnici, književni kritičari, knjižničari i drugi znanstveni djelatnici iz Hrvatske, Mađarske, Austrije i Srbije. Većina radova objavljena je u pet zbornika koji su u početku tiskani svake četiri, a potom svake dvije godine. Skup je vrlo brzo postao prestižna priredba koja okuplja eminentne stručnjake iz svoga područja. Od 2015. se godine stručno-znanstveni skup priređuje bijenalno u suradnji Hrvatske čitaonice Subotica, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj. U međuvremenu, svake druge godine otpočelo se s organizacijom okrugloga stola na zadanu temu.

Teme stručno-znanstvenih skupova:

2002.

- Duhovna arheologija Balinta Vujkova između prava na književnu stilizaciju i zahtjeva struke i znanstvenog pristupa narodnoj predaji.
- Značaj bajke u djelima Balinta Vujkova.
- Genius loci (duh mjesta) u narodnoj predaji što ju je sakupio Balint Vujkov.
- Opus Balinta Vujkova protiv zaborava ikavice – autentičnoga hrvatskog govora u Podunavlju.

2003.

- Mjesto dijalekta u suvremenome jeziku i književnosti.

2004.

- Bajke Balinta Vujkova i odnos prema narodnoj bajci.
- Suvremena medijska realizacija bajke.

2005.

- Književnost Hrvata u Bačkoj i Srijemu.
- Sakupljački rad Balinta Vujkova.
- Etnografska istraživanja hrvatskih manjinskih zajednica na panonskome prostoru.

2006.

- Opus Balinta Vujkova protiv zaborava ikavice autentičnoga hrvatskog govora u Podunavlju.

- Sociološki pristup pripovijetkama Balinta Vujkova.
- Podunavske teme.
- Balint Vujkov kao uzor, poticaj i ohrabrenje današnjim istraživačima.
- Suvremena hrvatska književnost u Vojvodini.

2007.

- Sakupljački rad Balinta Vujkova.
- Dramsko stvaralaštvo Hrvata u Vojvodini.

2008.

- Sakupljački rad Balinta Vujkova.
- Lirika Hrvata u Podunavlju.

2009.

- Sakupljački rad Balinta Vujkova.
- Književni tisak u podunavskih Hrvata.

2010.

- Sakupljački rad Balinta Vujkova.
- Narodna književnost Hrvata u Podunavlju.

2011.

- Sakupljački rad Balinta Vujkova.
- Književna kritika Hrvata u Podunavlju.

2012.

- Uz Godinu hrvatskih književnih velikana u Vojvodini:
150. obljetnica rođenja pjesnika i svećenika Ante Evetovića Miroljuba
100. obljetnica rođenja književnika Ante Jakšića i književnika, bibliografa i
svećenika Ivana Kujundžića

30. obljetnica smrti književnika, skladatelja, orguljaša i knjižničara Stanislava Prepreka

- 100. obljetnica rođenja Balinta Vujkova
2013.
- Književnost, jezik i kulturna povijest bačkih Hrvata (100. obljetnice rođenja Alekse Kokića, Joze Pašića i Antuna Karagića).
- Balint Vujkov i usmena književnost.
- Književnost Hrvata u ugarskom Podunavlju do 1918. godine.

2014.

- Knjiga do djece – Knjiga za djecu.

2015.

- Značajne obljetnice hrvatskih književnika (Ivan Antunović, Iso Velikanović, Aleksa Kokić, Josip Juraj Strossmayer, Jasna Melvinger, Mijo Karagić, Petar Pekić, Pajo Kujundžić, Josip Đido Vuković...).
- Ratovi u književnosti Hrvata u Vojvodini.
- Istraživanja s područja znanosti o književnosti, narodne književnosti, jezikoslovlja (dijalektologija), povijesti, kulturne povijesti.

2016.

- Književnost za djecu na

Književna večer

Svake godine u okviru *Dana Balinta Vujkova, dana hrvatske knjige i riječi* priređuju se književne večeri na kojima se stručnoj, ali i široj javnosti predstavljaju djela namjenski tiskana za Dane, ali i druga važna i uz temu bliska djela iz Srbije, Hrvatske, Mađarske i Austrije. Sve ovo ukazuje na to da je ova najveća književna manifestacija Hrvata u Vojvodini prepoznata kao mjesto pogodno za promoviranje književnih i stručnih djela čime je još više dano na značaju, širini i bogatstvu ove priredbe.

Multimedijalna večer s dodjelom književnih nagrada

Budući da su *Dani Balinta Vujkova, dani hrvatske knjige i riječi* interdisciplinarni skup namijenjen svim dobnim skupinama, osmišljen je i program prilagođen široj javnosti, građanstvu nazvan Multimedijalna večer. Na njoj je predviđeno da se na popularan način predstavi hrvatska riječ u svim svojim oblicima, kao i rezime sva tri dana ove književne manifestacije. Tako su tijekom proteklih petnaest godina na multimedijalnoj večeri nastupili brojni domaći sudionici različite dobi koji su kroz pjesmu, glumu, recitaciju, film i sviranje veličali hrvatsku riječ u svome standardnom, ali i dijalektalnom obliku. Uz domaće snage često su nastupali i gosti iz cijele Vojvodine ali i iz Hrvatske i Mađarske kao Klapa Adrion iz Makarske, Akademski zbor Filozofskoga fakulteta u Zagrebu „Concordia discors”, Hrvatsko obrtničko-pjevačko i glazbeno društvo „Zrinski” iz Osijeka, Hrvatsko kazalište iz Pečuha, Hrvatsko narodno kazalište „August Cesarec” iz Varaždina, Glumačka družina „Histrion” iz Zagreba i drugi gosti.

Najznačajniji segment Multimedijalne večeri jest dodjela nagrade za životno djelo na području književnosti pod nazivom „Balint Vujkov Dida” koju je Organizacijski odbor Dana Balinta Vujkova ustanovio 2008. godine. Dobitnici nagrada jesu: Lazar Merković (2008.), Petko Vojnić Purčar (2009.), dr. sc. Jasna Melvinger (2010.), Vojislav Sekelj (2011.), Milovan Miković (2012.), Ivan Balenović (2013.), Tomislav Ketig (2014.), Naco Zelić (2015.) i Ljubica Kolarić-Dumić (2016.).

Od 2012. godine Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata utemeljuje nagradu za najbolju knjigu godine „Emerik Pavić” koju proglašava na Multimedijalnoj večeri, a godinu dana kasnije naizmjenice dodjeljuje i trijenalne nagrade iz područja znanosti i publicistike „Tomo Vereš”, za najbolju knjigu poezije „Antun Gustav Matoš” i najbolju knjigu proze „Iso Velikanović”.

Dobitnici nagrade za najbolju knjigu godine „Emerik Pavić” jesu: Vojislav Sekelj „Kako se branilo dostojanstvo” (za 2011.), Ivan Balenović „Prognanik iz svijeta svjetlosti: život i djelo Stanislava Prepreka” (za 2012.), Tomislav Žigmanov „Bunjevački put križa” (za 2013.) „Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu” u sunakladništvu Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, FF-*pressa* i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (za 2014.) i „Ban Jelačić od Petrovaradina do Beča” u nakladi Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog društva „Jelačić” iz Petrovaradina (za 2015.).

Dobitnici trijenalne nagrade u području znanosti i publicistike „Tomo Vereš” jesu: Marko Kljajić „Surčin kroz povijest” (2010.-2012.) i „Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu” u sunakladništvu Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, FF-pressa i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (2013.-2015.).

Dobitnik trijenalne nagrade za najbolju knjigu poezije „Antun Gustav Matoš” jest Ante Vukov „Boca bez poruke” (2011.-2013.), a trijenalne nagrade za najbolju knjigu proze „Iso Velikanović” je Neven Ušumović „Rajske ptice” (2012.-2014.).

Naklada

Kao jedan od zaključaka s prvih *Dana Balinta Vujkova* bio je pokretanje nakladničke djelatnosti, kako bi slabo dostupne knjige s narodnom književnošću koju je objavio Balint Vujkov ponovno bile dostupne, ali i neobjavljeni rukopisi koji su se nalazili u Gradskoj knjižnici Subotica. Uz Hrvatsku čitaonicu koja je od svoga osnutka zauzela nakladnički pravac knjige su tiskane samostalno ili u suradnji s Hrvatskim akademskim društvom (HAD), NIU „Hrvatska riječ” i Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Tijekom petnaest godina održavanja *Dana Balinta Vujkova* objavljen je zavidan broj knjiga, oko dvadeset, koje su besplatno dijeljenje djeci, školskim i drugim knjižnicama, institucijama, udrugama i zainteresiranoj stručnoj i široj javnosti s ciljem približavanja i upoznavanja s narodnim blagom, kao i opusom Balinta Vujkova. Ovo je svakako bio i ostao najbolji način popularizacije narodne književnosti među svim dobnim skupinama, ali i očuvanja nacionalnoga identiteta te poticanja čitanja uopće. Za potrebe tiskanja knjiga pozvani su domaći ilustratori kojima je ova tema bila bliska, a i radi njihove afirmacije. Angažirani ilustratori: Vjekoslav Vojo Radoičić, Cecilija Miler, Ivica Balažević, Jasmina Vidaković Jovančić, Lea Vidaković, Senka Skenderović, Cilika Dulić Kasiba, Ružica Miković Žigmanov i Petar Tikvicki. Uz slikovnice kao najbliži oblik knjige za djecu, narodne pripovijetke, bajke i basne su tiskane i u vidu dramskoga teksta, stripa te standardnoga tekstualnog oblika. Često su sadržavale i životopis Balinta Vujkova, kao i rječnik manje poznatih riječi.

Popis objavljenih knjiga povodom Dana Balinta Vujkova:

- Ždribac zlatne grive : bajka – 2004.
- Pripovitke za laku noć – 2005.
- Dani Balinta Vujkova : dani hrvatske knjige i riječi : zbornik radova sa znanstvenih skupova 2002.-2005. – 2006.
- Razlinkavi zec : bajke – 2006.
- Pupko i družina : bajke – 2007.
- Teška vrimena : izbor kazališnih komada u Podunavlju – 2007.
- Mali diplomat i drugi igrokazi – 2008.
- Cviće i kamen – 2009.
- Tri pripovitke o zmajovima – 2010.
- Bogatašovo maslo – 2011.
- Dani Balinta Vujkova : dani hrvatske knjige i riječi : zbornik radova sa znanstvenih skupova 2006.-2010. – 2011.
- Šta u oca to u dice : hrvatske narodne pripovijetke (bunjevačke) – 2012.
- Josip Dumendžić-Meštar: Čudan ovaj bili svit – 2012.
- Dani Balinta Vujkova : dani hrvatske knjige i riječi : zbornik radova sa znanstvenih skupova 2011.-2012. – 2013.
- Poplašeno jaje : hrvatska narodna pripovijetka - bunjevačka – 2013.
- Bečarski poso : hrvatske narodne pripovijetke (bunjevačke) – 2014.
- Dani Balinta Vujkova : dani hrvatske knjige i riječi : zbornik radova sa znanstvenih skupova 2013.-2014. – 2014.
- Lisica i kokoš : hrvatske bunjevačke narodne basne – 2015.
- Što na srcu to na jeziku : hrvatske narodne pripovijetke : (bunjevačke) – 2016.
- Ivan Balenović : Svi na noge, svi u trk! : stotinu i još jedan epigram za djecu – 2016.
- Dani Balinta Vujkova : dani hrvatske knjige i riječi : zbornik radova sa znanstvenih skupova 2015.-2016. – 2016.

Izložbe

Izložbe su neizostavni oblik promocije brojnih manifestacija pa tako i *Dana Balinta Vujkova*. Kroz izložbu se može i vizualno odnosno na plastični način predstaviti određena tema. Kao što se kaže za fotografiju da govori više od tisuću riječi, tako i izložba može doprijeti i do onih osoba do kojih inače drugi vidovi prezentacije nisu učinkoviti. Stoga se u okviru *Dana Balinta Vujkova* svake godine organiziraju različite tematske izložbe. Uz obveznu izložbu knjiga koja prati analizu knjiške produkcije Hrvata u Vojvodini između dvaju *Dana Balinta Vujkova*, vrlo se često priređuju i druge izložbe, najčešće ilustratora knjiga Balinta Vujkova, ali i drugih knjiga u ovisnosti o temi stručno-znanstvenoga skupa. Za značajne obljetnice priređivane su i izložbe posvećene određenoj osobi, a više puta je tema izložbe bio Balint Vujkov, čije ime i nosi ova najveća književna manifestacija Hrvata u Vojvodini.

Pored već ranije spomenutih ilustratora knjiga iz opusa Balinta Vujkova, izložbu na *Danima Balinta Vujkova* imali su i Ivan Vitez iz Zagreba, Dražen Jerabek iz Osijeka i drugi.

Kultura sjećanja – polaganje vijenaca

Kao jedan od razloga pokretanja *Dana Balinta Vujkova* bila je i potreba izmještanja Vujkova s margine sjećanja i upoznavanja odnosno podsjećanje stručne i šire javnosti o njegovu liku i djelu te bogatom sakupljačkom radu kojim je zadužio mnoge generacije. Među prvim aktivnostima bila je i izrada biste Balinta Vujkova koja je bila rad subotičkoga kipara Save Halugina. Bista je svečano otkrivena 2003. godine na *Drugim Danima Balinta Vujkova*. U početku je postavljena u OŠ „Ivan Milutinović”, gdje se nastava odvija na hrvatskome jeziku i koja je najbliža rodnoj kući Balinta Vujkova, no potom je odnijeta u prostor Gradske knjižnice Subotica, gdje, uz biste i drugih značajnih Subotičana, krasi ovo prekrasno zdanje.

Potom su uslijedili naponi Hrvatske čitaonice da bista Balinta Vujkova bude postavljena u centru Subotice, njegovom rodnom gradu. Nakon višegodišnjih prepiski, a uoči njegova stotog rođendana, bista je postavljena i svečano otkrivena na *Desetim Danima Balinta Vujkova* 21. listopada 2011. godine. Postavljena je u središte grada, u parku između Gradske kuće i Muzičke škole kao četvrto poprsje poznatih spisatelja te je

ubrzo u narodu ova lokacija prozvana „parkom književnika”. Njegujući kulturu sjećanja, svake godine sudionici Dana Balinta Vujkova uz predstavnike Organizacijskoga odbora, obitelji Vujkov, Hrvatskoga nacionalnog vijeća, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Subotici te Grada Subotice odaju počast Balintu Vujkovu polažući vijence na njegovu bistu.

Analiza knjižne produkcije između dvaju Dana Balinta Vujkova

Već od *Drugih Dana Balinta Vujkova* uvedena je praksa predstavljanja knjižne produkcije Hrvata u Vojvodini u razdoblju od prethodnih Dana Balinta Vujkova. Ove su analize od velikoga značaja za hrvatsku zajednicu jer bilježe nakladničku djelatnost vojvođanskih Hrvata. Ove kvantitativne i kvalitativne analize značajni su pokazatelj stanja, položaja i razvoja hrvatske zajednice te razvoja svijesti o pripadnosti hrvatskome narodu i potrebi zaštite istoga. One govore i o radu hrvatskih profesionalnih institucija i udruga te položaju zajednice u državi, koja su podzastupljena područja, a donose i druge važne informacije. Stoga je ovom segmentu posvećena velika pozornost i analiza se predstavlja u različitim oblicima na *Danima Balinta Vujkova*, ali kasnije tiska i u drugim medijima.

Analizu knjižne produkcije između dvaju Dana Balinta Vujkova redovno prati i izložba na kojoj su izložene monografske i serijske publikacije tiskane u ovome razdoblju.

Prateći i povremeni programi manifestacije

Pored već ustaljenih redovnih programa na *Danima Balinta Vujkova*, organizirani su i prateći povremeni programski sadržaji. Spomenimo neke, kao mini sajam knjiga koji je u različitim oblicima priređen dva puta, likovni natječaj za djecu „Zmaj iz pripovitke dide mog”, natjecanje u kazivanju pripovjedaka pod nazivom „Pripovidamo bajke i pripovitke Balinta Vujkova”, književni salon, razni koncerti i drugi programi kojih je tijekom proteklih petnaest godina bilo dosta.

Uz nakladničku djelatnost, jedna od značajnih aktivnosti na polju popularizacije narodne književnosti među djecom jest izdavanje multimedija. U cilju suvremenijega pristupa ovoj arhaičnoj temi, važno je bilo uvesti audiovizualna sredstva kao suvremene

medije. Stoga su u okviru *Dana Balinta Vujkova* snimani, a potom i dijeljeni djeci i školama CD-ovi sa zvučnim zapisima bajki i pripovjedaka, animirani i dokumentarni filmovi, a sve kako bi lakše i bolje predstavili narodnu baštinu te bunjevačku i šokačku ikavicu, sačuvali je od zaborava i učinili je dostupnom novim generacijama. U pokretanju zvučne edicije Hrvatske čitaonice značajnu je ulogu imao entuzijast Rajko Ljubić koji je u suradnji s Hrvatskim akademskim društvom i hrvatskom redakcijom Radio Subotice objavio nekoliko CD-a.

Popis zvučne i filmske građe:

- Usmeni zapisi – zvučna snimka 25 šaljivih narodnih pripovjedaka Balinta Vujkova, 1 CD – 2002.
- Ždriac zlatne grive – zvučna snimka istoimene bajke Balinta Vujkova, 1 CD – 2003.
- Pripovidamo bajke i pripovitke Balinta Vujkova – zvučna snimka s natjecanja, 1 CD – 2003.
- Usmeni zapisi 2 – zvučna snimka 26 pripovjedaka Balinta Vujkova, 1 CD – 2005.
- Razlinkavi zec – filmska snimka istoimene predstave, bajke Balinta Vujkova, 1 CD – 2005.
- Čukundidino zrno ora – animirani film prema istoimenoj pripovijetki Balinta Vujkova, 1 DVD – 2006.
- Bajke – zvučna snimka 5 pripovjedaka Balinta Vujkova, 2 CD-a – 2007.
- Na vrbi svirala – zvučna snimka 12 drama, jedna je bajka Balinta Vujkova, 1 CD – 2008.
- Bajke i priče za djecu – zvučna snimka 10 drami, od toga 5 je bajki Balinta Vujkova, 1 CD – 2010.

Značaj manifestacije

Višestruki je značaj i vrijednost književno-jezične manifestacije nazvane *Dani Balinta Vujkova, dani hrvatske knjige i riječi*, što je tijekom rada nekoliko puta isticano i detaljno objašnjeno. U prilog tome ide i činjenica da ovu priredbu financijski podupiru sve relevantne institucije, počevši od Hrvatskoga nacionalnog vijeća koje ju je proglasilo manifestacijom od posebnoga značaja, ali i Grad Subotica, Ministarstvo kulture i

informiranja Republike Srbije, Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske putem Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu.

Umjesto zaključka

Pokrenuta s ciljem popularizacije narodne književne baštine te lika i djela Balinta Vujkova, ova književna manifestacija vrlo je brzo opravdala svoje postojanje te postala prestižnom priredbom, ne samo u Vojvodini, već i na širem prostoru. Kada se sumiraju rezultati petnaest do sada održanih Dana Balinta Vujkova, ostaju trajni plodovi u vidu petnaestak knjiga, pet zbornika radova, desetak CD-a s multimedijalnom građom te u konačnici djeca i mladi koji (ponovno) govore ikavicom, mjesnim govorom Bunjevaca i Šokaca, koji znaju tko je bio Balint Vujkov i rado se služe narodnom baštinom, osnovom svake druge književnosti. Tako se širi svijest o vrijednosti ikavice i narodne književnosti, ne samo u Vojvodini, već i na širem panonskom prostoru u kojem je Vujkov tijekom gotovo šest desetljeća zapisivao narodnu književnu baštinu. Sve ovo ohrabruje ali i obvezuje da se razina postignuta kontinuiranim i planskim djelovanjem kroz Dane Balinta Vujkova održi no svakako i unaprijedi s ciljem trajnoga očuvanja jezika i nacionalnog identiteta.